

1802070101020001
EXAMINATION DECEMBER 2024
MASTER OF EDUCATION (FIRST SEMESTER)
EDUCATION STUDIES - LEVEL 2

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks:70]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **MASTER OF EDUCATION (FIRST SEMESTER)**
 - b. Name of the Subject : **EDUCATION STUDIES**
 - c. Subject Code No : **1802070101020001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
 3. Figures to the right indicate full marks of the question.
 4. All questions are compulsory.
 5. Give the answers in about 300 to 400 words, of the questions no. from three to five.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks:70]

Q.1 [a] Regarding the following questions, choose the correct option and rewrite the question along with the answer. 10

- (1) What is included in the form of education as a discipline of study?
 - (A) Only knowledge
 - (B) Only experience
 - (C) Both knowledge & experience
 - (D) None of these

- (2) Who is associated with pedagogical content knowledge theory in Education Studies?
 - (A) Ann D. Thompson
 - (B) Lee S. Shulman
 - (C) Tae S. Shin
 - (D) Matthew J.Koehler

- (3) With which educational institutions Nanabhai Bhatt is associated?
 - (A) Ekalavya and Guruashram
 - (B) Dakshinamurti and Lokabharati.
 - (C) Gharsala and Santiniketan
 - (D) All of these

- (4) What aspect of education has reduced the division of ignorance among the people in the present society?
 (A) Cultural conflicts (B) Cultural lag
 (C) Cultural diffusion (D) None of these
- (5) In a school climate, relationships among whom are most expected to be friendly?
 (A) Teacher-Student (B) Teacher-Parents
 (C) Principal-Teacher (D) Principal-Trustee
- (6) Which educational institution's motto line is 'ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये' ?
 (A) UGC (B) NCTE
 (C) NCERT (D) CBSE
- (7) What does the Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan suggest about reforms in higher education?
 (A) Admission (B) Equality
 (C) Quality (D) All of these
- (8) What is the right of every child according to RTE-2009 draft?
 (A) Right to freedom (B) Right to education
 (C) Right to evaluate (D) Right to speech
- (9) Which factor(s) is/are not responsible for socio-economically backward caste children being deprived of education?
 (A) Unstable life (B) Lack of teachers
 (C) Lack of money (D) None of these
- (10) How is the current education system looking due to privatization?
 (A) Learner centric (B) Teacher centric
 (C) Society centric (D) Family centric

[b] Answer any five of the following questions in about 30 to 40 words.

10

- (1) Explain the importance of the Curriculum.
- (2) Give two examples illustrating the relationship between education and economics disciplines.
- (3) Explain the concept of cultural lag.
- (4) Which type of curriculum did Shri Jawaharlal Nehru advocate?
- (5) What is the social purpose of education?

- (6) "Autonomy and freedom of the teacher is important in the education. System." - Present two arguments in this regard.
- (7) State two limitations of privatization

Q.2 Answer any five of the following questions in about 150 to 180 words. 20

- (1) Give an illustrative explanation of any two of the factors influenced on Education.
- (2) Clarify the meaning and importance of Value and Morality in education studies.
- (3) Describe Gijubhai Badheka's thought in relation to education studies.
- (4) Describe the role of education in relation to cultural acculturation and cultural conflict resolution in school and society.
- (5) State four functions of DIET.
- (6) State any four constitutional provisions relating to education.
- (7) Explain the Right to Education Act-2009.

Q.3 Give an illustrative explanation of knowledge, knowledge construction and pedagogical content knowledge. 10

OR 10

Present the educational thoughts of shri Aurobindo on pedagogy, classroom environment and role of teachers.

Q.4 State your observations regarding present structure of Education from pre-school to university. 10

OR 10

Explain the meaning of information and communication technology in education and describe in detail the use of various media of it in education.

Q.5 Give an introduction of Gunotsav scheme in terms of its aims-objectives and features. 10

OR 10

Explain the concept, merits and demerits of Globalization in context of education.

Q.1 [અ] નીચેના પ્રશ્નો સંદર્ભે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી પ્રશ્ન ઉત્તરસહિત પુનઃ લખો. 10

- (1) અભ્યાસ શાખા તરીકે શિક્ષણનાં સ્વરૂપમાં શું સમાવિષ્ટ છે?
 (A) માત્ર જ્ઞાન (B) માત્ર અનુભવ
 (C) જ્ઞાન અને અનુભવ બંને (D) આપેલ પૈકી એકપણ નહિ
- (2) શિક્ષણ વિદ્યાશાખામાં શિક્ષણશાસ્ત્રીય વિષયવસ્તુ જ્ઞાન અંગેના સિદ્ધાંત સાથે કોણ સંકળાયેલ છે?
 (A) અન ડી થોમ્સોન (B) લી એસ. શુલ્મન
 (C) તાઈ એસ. શીન (D) મેથ્યુ જે કોહલર
- (3) નાનાભાઈ ભટ્ટ એ કઈ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલ છે?
 (A) એકલવ્ય અને ગુરુઆશ્રમ (B) દક્ષિણામૂર્તિ અને લોકભારતી
 (C) ઘરશાળા અને શાંતિનિકેતન (D) આપેલ તમામ
- (4) પ્રવર્તમાન સમાજમાં શિક્ષણની કઈ બાબતે લોકોમાં અજ્ઞાનતાના વિભાજનને ઘટાડી દીધેલ છે?
 (A) સાંસ્કૃતિક સંઘર્ષ (B) સાંસ્કૃતિક વિલંબન
 (C) સાંસ્કૃતિક પ્રસરણ (D) આપેલ પૈકી એકપણ નહિ
- (5) શાળા ભાવાવરણમાં સૌથી વધારે કોની વચ્ચેના સંબંધો મૈત્રીપૂર્ણ હોવા અપેક્ષિત છે?
 (A) શિક્ષક-વિદ્યાર્થી (B) શિક્ષક-વાલી
 (C) આચાર્ય-શિક્ષક (D) આચાર્ય-ટ્રસ્ટી
- (6) 'જ્ઞાન-વિજ્ઞાન વિમુક્તયે' - એ કઈ શૈક્ષણિક સંસ્થાનું ધ્યેયસુત્ર છે?
 (A) UGC (B) NCTE
 (C) NCERT (D) CBSE
- (7) રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન ઉચ્ચશિક્ષણમાં કઈ બાબતે સુધારાઓ કરવા અંગે સૂચિત કરે છે?
 (A) પ્રવેશ (B) સમાનતા
 (C) ગુણવત્તા (D) આપેલ તમામ

- (8) RTE-2009 ડ્રાફ્ટ અનુસાર પ્રત્યેક બાળકને શાનો હક છે?
 (A) સ્વતંત્રતાનો હક (B) શિક્ષણનો હક
 (C) મૂલ્યાંકનનો હક (D) વાણીનો હક
- (9) સામાજિક-આર્થિક રીતે પછાત જ્ઞાતિના બાળકો શિક્ષણથી વંચિત રહે છે તેનાં સંદર્ભમાં કયું/કયા પરિબલ જવાબદાર નથી?
 (A) અસ્થિર જીવન (B) શિક્ષકોની અછત
 (C) નાણાની તંગી (D) આપેલ પૈકી એકપણ નહિ
- (10) ખાનગીકરણ ને કારણે હાલનું શિક્ષણ સ્વરૂપ કેવું જણાઈ રહ્યું છે?
 (A) અધ્યેતાકેન્દ્રી (B) અધ્યાપકકેન્દ્રી
 (C) સમાજકેન્દ્રી (D) કુટુંબકેન્દ્રી

(બ) નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઇપણ પાંચનાં ઉત્તર આશરે ૩૦ થી ૪૦ શબ્દોમાં આપો.

10

- (1) અભ્યાસક્રમનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (2) શિક્ષણ અને અર્થશાસ્ત્ર વિદ્યાશાખાના સંબંધને સ્પષ્ટ કરતાં બે ઉદાહરણો આપો.
- (3) શ્રી જવાહરલાલ નહેરુએ કેવાં અભ્યાસક્રમની હિમાયત કરી છે?
- (4) સાંસ્કૃતિક અવલંબનનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.
- (5) શિક્ષણનો સામાજિક હેતુ શું છે?
- (6) “શિક્ષકની સ્વાયત્તતા અને સ્વતંત્રતાની શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં અનિવાર્યતા છે.”
- આ સંદર્ભે બે દલીલો રજૂ કરો.
- (7) ખાનગીકરણની બે મર્યાદાઓ જણાવો.

Q.2 નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઇપણ પાંચનાં ઉત્તર આશરે ૧૫૦ થી ૧૮૦ શબ્દોમાં આપો.

20

- (1) શિક્ષણને અસર કરતાં પરિબલો પૈકી કોઇપણ બે વિશેની ઉદાહરણસહ સમજૂતી આપો.
- (2) શિક્ષણ અભ્યાસમાં મૂલ્ય અને નૈતિકતાનો અર્થ અને મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (3) શિક્ષણ અભ્યાસનાં સંદર્ભમાં ગિજુભાઈ બધેકાનું ચિંતન વર્ણવો.
- (4) શાળા અને સમાજમાં સાંસ્કૃતિક સંક્રમણ અને સાંસ્કૃતિક સંઘર્ષ નિવારણ સંદર્ભે શિક્ષણની ભૂમિકા વર્ણવો
- (5) DIETનાં ચાર કાર્યો જણાવો.
- (6) શિક્ષણ સંદર્ભેની કોઈપણ ચાર બંધારણીય જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ કરો.

(7) શિક્ષણ મેળવવાનો અધિકાર-2009નો કાયદો સમજાવો.

Q.3 જ્ઞાન, જ્ઞાનનું સર્જન અને શિક્ષણશાસ્ત્રીય વિષયવસ્તુ જ્ઞાન વિશે સદ્રષ્ટાંત સમજૂતી આપો. **10**

અથવા

અધ્યાપનકળા, વર્ગવાતાવરણ અને શિક્ષકોની ભૂમિકા સંદર્ભે શ્રી અરવિંદોના શૈક્ષણિક વિચારો રજૂ કરો. **10**

Q.4 પૂર્વ શાળા થી વિશ્વવિદ્યાલય સુધીના શૈક્ષણિક પ્રવર્તમાન માળખાનાં સંદર્ભમાં તમારા અવલોકનો જણાવો. **10**

અથવા

શિક્ષણમાં માહિતી અને સંચાર તકનિકીનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી તેનાં વિવિધ માધ્યમોનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ સંદર્ભેનું સવિસ્તાર વર્ણન કરો. **10**

Q.5 ગુણોત્સવ યોજનાનો પરિચય તેના ધ્યેયો-હેતુઓ અને લાક્ષણિકતાઓના સંદર્ભમાં આપો. **10**

અથવા

શિક્ષણના સંદર્ભમાં વૈશ્વિકીકરણની સંકલ્પના, ફાયદા અને મર્યાદા અંગેનું વર્ણન કરો. **10**